

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:

Dr. RUPP KORNÉL

főgymnasiunai tanár.

Kiadja a „Kosmos” műintézet, kő- és
könyvnyomda részvénytársaság.

SZERKESZTŐSÉG

Budapest, IX., Lónyai-utca 9.

KIADÓHIVATAL:

Budapest, VI., Aradi-utca 8. sz.

HIRDETÉSEK

felvételnek és jutányosan számíttatnak.

ERODI BÉLA Dr.

— a budapesti tankerület főigazgatója. —

A magyar tanügyi világ egyik legkiválóbb alakja *Erödi Béla* dr. Hosszú idő óta veszi ki részét azokból a jelentőséges mozgalmakból, melyeknek ezéja a magyar nemzet nevelés-ügyét felvirágoztatni. Azokban a nagy haladásokban, melyek a legutóbbi évek alatt történtek, sok munkálkodás jutott ki *Erödi Béla* dr.-nak. A

Nyugateurópai utazásain volt alkalma megismerkedni mindazokkal a tanügyi intézményekkel, melyeknek berendezése nálunk is nagy lépéssel vinné előre a nevelés-ügyet.

Mikor a budapesti tankerület főigazgatója, Lutter Nándor meghalt, Csáky Albin gróf miniszter figyelme

mindjárt *Erödi Béla* felé fordult, midőn a megüresedett állás betöltéséről volt szó. A tankerületi főigazgatóság betöltésénél nem is jött más jelölt tekintetbe, mint *Erödi Béla* dr. *Erödi Béla* dr. még aránylag fiatal ember. 1846-ban született Maros-Torda megyében, Szász-Régenben. Elvégezvén egyetemi tanul-

mányait, a budapesti VIII. kerületi községi főreáliskola tanára lett. Itt hosszabb ideig tanárkodván, minthogy kitűnően értette és beszélt az olasz nyelvet és képességeiről a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumban meggyőződtek, a fiemei állami főgymnasium igazgatójává nevezték ki. Nemsokára azonban a kolozsvári tankerület főigazgatójává lön. Mikor pedig 1881-ben megalapított a Ferencz József nevelő intézet, ennek élére helyezte *Erödi Bélát* a királyi kegy és a miniszteri elismerés. 1892-ben pedig a budapesti tankerület főigazgatójává lett, megtartva továbbra is az említett intézet vezetését.

Erödi Béla dr.-nak kiváló

Erödi Béla

Felhívás előfizetésre.

A „*Tanulók Lapja*”, mint olvasóink a jelen számból meggyőződhetnek, 1895-ik év január 1-étől kezdve lényeges változáson ment keresztül. Újévtől kezdve ugyanis a lap az eddigi szerkesztő vezetése mellett a „*Kosmos*” műintézet irod. részvénytársaság kiadásában jelenik meg. Az előkelő intézet minden igyekezettel rajta lesz, hogy a „*Tanulók Lapja*” amellet, hogy még az eddiginél is gazdagabb tartalommal jelenjék meg, egyúttal kiállítása is fényesebb, tetszetősebb legyen, mint eddig volt.

Emellet elhatározta a «*Kosmos*» részvénytársaság, hogy az eddig kéthetenként megjelent „*Tanulók Lapja*” a jövőben

HETI LAP

legyen. Olvasóink tehát abban a kellemes helyzetben lesznek, hogy a „*Tanulók Lapja*”-t ezentul minden vasárnapon olvashatják.

Különös gondot fordít majd a kiadó vállalat a lap illusztrációira is, mint ezt az olvasó már a jelen számunkon tapasztalhatja.

A lap előfizetőinek egy

értékes meglepetéssel

is kedveskedik az új kiadó. Összes előfizetőinek ugyanis havonként rendkívüli melléklet gyanánt egy nagy ívet és egy gyönyörű

színes képet

kapnak abból a nagyszabású történeti műből, melyet

— **KADA ELEK** —

jeles írónk írt. Egy gyönyörűen illusztrált

Magyarok története

ez, melyből havonként egy ívet küldünk és egy színes nagy képet. Előfizetőink ilyenformán rövid idő alatt

egy igazi diszmunka

birtokában lesznek.

A «*Kosmos*» műintézet, mely azt akarja, hogy a *Tanulók Lapját* minden tanuló olvassa, ezenkívül még sok érdekes meglepetéssel fog előfizetőinek kedveskedni.

Felhívjuk tehát a tanuló ifjúságot, hogy a saját közlönyét a *Tanulók Lapját* a lehető legszélesebb körökben terjesztse szíveskedjék, mert csakis így válhatik lehetővé, hogy e közlöny minél gazdagabb és minél érdekesebb tartalommal jelenjék meg.

A *Tanulók Lapja* előfizetési ára:

Egész évre 4 frt.
Félévre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.

Az előfizetési pénzek e minden a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások a «*Kosmos*» műintézethez, a «*Tanulók Lapja*» kiadóhivatalába (Budapest, Aradi-utca 8. sz.) küldendők.

Mutatványszámot bárkinek ingyen küld a

„**TANULÓK LAPJA**” kiadóhivatala.
Budapest, VI., Aradi-utca 8.

irodalmi érdemei is vannak. Irt poétikai és irodalom-történeti kézikönyveket és a török és perzsa irodalom számos alkotását fordította le és ismertette. Nevezetesebb munkái: *Török Mozaik*, *Omar Chijam dalai*, *Saadi Gulisztanja*, Hafiz dalai stb.

A kitünő férfi most van férfikorának delén. Ritka lelkesedéssel és ambícióval vezeti mindkét jelentékeny állásának fontos ügyeit. De bizonyára ez a két állás még nem végső pontja Erődi Béla dr. pályájának. Az ő tudását és tehetségét kétségkívül igénybe fogja venni a magyar közoktatásügy.

IRODALMUNK JELESEI.

— Arczképcsarnok. —

KISFALUDY KÁROLY.

(1788—1830.)

A nemzeti romantikus irány megindítója Kisfaludy Károly 1788-ban Téten született. Iskoláit Győrben kezdte, de onnan távozni kényszerülve, katonai iskolába került, honnan 1804-ben a hadsereghez ment át, részt vett a francziák ellen vívott háboruban, s 1811-ben mint főhadnagy ott hagyta a katonaságot. Ekkor atyja kitagadta. Kisfaludy tehát Bécsbe ment, hogy magát a festészetben kiképezze, de eltékozolva anyai örökségét, néhány évig Olasz- és Németországban tartózkodott festéssel tartva

fenn magát. Végül beleunva a létért való fáradságos küzdelembe, haza jött, hogy atyjával kibéküljön. Ez azonban hallani sem akart felőle. Kisfaludy tehát Pestre jött s egy becsületes eszmadriánál fogadva szállást, festményeinek árából elégedt, közbe-közbe verseket és szindarabokat is írogatva.

1819-ben Székesfehérvárott előadták a *Tatárok Magyarországon* című drámáját, s a siker által felbuzdulva, szindarabokat kezdett írni, melyek egyszerre híressé tették nevét. Hírével együtt anyagi viszonyai is kedvezőbbek lettek s így ráért tanulni, magát képezni. Irodalmi neve és sikerei, dús tapasztalatai és urias viselkedése tekintélyessé tették, az írók köréje sereglettek, s a fiatalabbak már nem is Kazinczyhoz fordultak tanácsért, hanem ő hozzája. 1822-ben megindította az *Aurora* cz. zsebkönyvet, mely egy új költői iránynak lett képviselője. A sok munka azonban s a kiállott szenvedések megtörték erejét Kisfaludynak, ki tüdővészbe esett s 1830-ban meghalt.

Kisfaludyt természete, nevelése, tapasztalata, olvasmányai és sikerei buzdították az új költői irány fejlesztésére. Régibb dalain még a Kazinczy hatása érezhető, de népdalain már annyira sikerültek, hogy közülök több a nép ajkán máig is fennmaradt (*Rákosi szántó*, *Szülőföldem*). Elegiái közül a *Mohács* ma is az elsők közt van; balládái azonban Schiller és Bürger hatása alatt készültek.

Vig elbeszélései és rajzai (*Tollagi Jónás viszontagságai*, *Sulyosi Simon* stb.) egy eddig kevésbé művelt műfaj mintáinak tekinthetők.

Korszakot alkotó drámai munkássága. Megpróbálkozott mind a komoly, mind a vig fajtában s mind a kettőben jelentékeny sikerei voltak. Első darabjai (*Tatárok*, *Ilka*) történeti tárgyúak voltak, ilyenek dramatizált darabjai a *Szilágyi szabadulása*, *Mátyás déák*, *Stibor*, mely utóbbi egyik sikerült alkotása. Legjobb drámája az *Iréne*.

Legszerencésebb azonban a vígjátékok irásában volt, mert a magyar élet típusait vitte színpadra, melyek sokáig állandó alakjai s maradtak a vígjátéknak. Ezeknek a vígjátékoknak komikuma rendszeren félreértésekből, átöltözésekből, eselvetésekből eredő furcsa helyzeteken alapult. Munkái közül a *Kérlek*, *Pártütők*, *Leányörvő és Osalódások* címűek nagyon kedveltek voltak.

Bár Kisfaludy szindarabjaiban nem adott örökbeesüket, érdemei e téren mégis elévülhetetlenek. Alkotásainak hosszú sorával eltalálta a közönség ízlését s a magyar színpadról leszorította a német fordításokat, — magyar

életet vitt a színpadra s megteremtette a magyar vígjátékot: komoly drámaival pedig finomabbá tette a színpadnak előbb durva nyelvét.

A nemzet meg is becsülte költőjét. 1836-ban irodalmi társaság keletkezett Kisfaludy-Társaság néven, melyet 1844-ben a király is megerősített, mely jutalmak és irodalmi becsü munkák kiadása által folytatja az elhunyt költő hatását a nemzeti irodalomra.

— h. — l.

Hogyan barátkoztam meg a latin nyelvvel?

Legtöbb gimnasistának szörnyű nehézséget okoz a latin nyelv tanulása, sok egész gimnasiunumi pályáján nem tud tisztába jönni annak titkaival. Pedig a titka igen egyszerű: minden órára el kell készülni és sosem szabad elmulasztani egyetlen leczkét sem. Elmondom, hogy én hogyan tanultam meg a latint.

Mikor Fehérváron az elemi iskolát elvégeztem, az édes apám a p—i gimnasiunumba adott be. Fehér-fekete ruhás tisztelendő úr elé vezettek s én, mint afele apró gyermek alig mertem föltekinteni a magas, szikár emberre, a ki barátságosan megczirógatott, mikor a bizonyítványomban látta, hogy kitünő tanulóval van dolga.

— Aztán iparkodjál ám, Lajcsi, hogy nálunk is kitünő légy, szólt hozzám szeliden, de én velem forgott a világ, mert nagyon különösnek találtam a helyzetet, hogy ezután engem ez a nagy, erős ember fog tanítani.

Megkezdődtek az előadások. A betűk ismeretével még valahogy csak boldogultam, de a mi azután következett, az már fölülmulta az én szellemi képességeimet. Voltunk vagy 118-an az iskolában, így hát a felelés nagyon ritkán került rám. A végzett anyagból persze semmit sem érttem. Mikor már az első declinációnál voltunk s így már egyes apró kis mondatokat is tudtunk fordítani s a tanárom egyik-másik fiut felhívta, hogy fordítsa le: Siciliae insulae incolae piratae sunt, sehogy sem tudtam fölérni észszel, hogy hogyan lehet azt lefordítani s honnét tudja az én iskolatársam, hogy az magyarul ezt jelenti: Szicília sziget lakói tengeri rablók. Óra után oda sompolyogtam a fordítóhoz, hogy adjon fölvilágosítást előltem annyira bámulatos tudományának megszerzési módja felől — de ő nem tudott mást mondani, mint azt, hogy ő az egyes szavak értelme után fordított úgy, mert hát azok a szavak azt jelentik.

Természetes, hogy ezek után is ott voltam, a hol előbb. Alap nélkül nem haladhatván, az

eredmény a karácsonyi értesítőben nem lehetett más, mint elégtelen.

Persze, hogy az édes apámnak szörnyen megigérttem, hogy ezután szorgalmasabban fogok tanulni a latinból, de bizony hiába ígérttem, hiába akartam, sehogysem ment, mert a tanár az anyag végzésében folyton haladt s én, ha az egyes leczkéket megtanultam is, nem értettem az összefüggést s így a tudásom ismét csak semmi volt. Így aztán tanultam is, meg nem is, de annyi bizonyos, hogy a latin nyelvet tartottam a világ legnehezebb nyelvének.

Igy ment ez körülbelül februárig. Történt egy napon, hogy az édes anyám valahová látogatába lévén menendő, nekem meghagyta, hogy előadás után én is menjek oda, hogy együtt menjünk haza. Ezen a délutánon én ismét feleltem a latinból, azaz csak kellett volna, mert bizony sehogy sem tudtam lefordítani ezt a «nehéz» mondatot: Vix unius hominis vita omni parte beata est. Már a vix-nél megakadtam s tovább menni a világért sem voltam képes. Természetes, hogy ismét elégtelent kaptam s így nem lehetett kilátásom arra, hogy husvétkor jobb bizonyítványom lesz, mint karácsonykor volt. Az édes apám mindig azzal fenyegetett, hogy órásnak ad, én tehát tekintettel a latin nyelvvel való ellenséges álláspontomra mikor az édes anyámért mentem, meg-megáltam az órásunk kirakata előtt, benéztem az üvegajtón a benn dolgozó mesterre és legényekre s képzeletemben magamat is ott láttam az egyik kis asztal mellett órakerekeket ráspolozva.

Mikor az édes anyámmal haza felé mentünk, egyszerre előttünk pár lépésnyire az én latin nyelvtanáromat pillantottam meg, a ki délutáni sétájára indult Meggyorsítva lépteinket, utol-értük őt s kölesönös üdvözlés után édes anyám kérdezősködni kezdett tőle az én tanulásom felől. Bizony nem hallott tőle semmi dicséretet. Így beszélgetve, a mi lakásunkig értünk, s a tanár az anyám unszolására bejött hozzánk, édes apámhoz, a ki éppen otthon volt.

Engem kiküldöttek a szobából, ők aztán egy-két óra hosszat elbeszélgettek. Annyi bizonyos, hogy a tanár ur igen szívélyesen vált el szüleimtől s nekem, ki elősiettem őt távozáskor üdvözölni, csak annyit mondott:

— Aztán holnapra jól, de nagyon jól tanuld meg a leczkédet, mert felelni fogsz!

Az igaz, hogy úgy még sohasem tudtam a leczkémet, mint akkor. Sok idő mult el azóta, de azt a leczkét most is úgy el tudnám mondani mint akkor.

Másnap a latin óra alatt vártam a felelést,

de a tanár ur nem hívott fel. Már háromnegyed volt, én jelentkeztem is, de csak nem kérdezett. Elmúlt az egész óra s én nem feleltem.

Mikor az órának vége volt, én oda mentem a tanár urhoz s naiv lelkeimmel megkérdeztem, hogy miért nem hívott fel, hiszen tegnap megígérte.

Ő jóságosan hajolt le hozzám s így szólt:

— Igazán jól tudtad, kis fiam?

— Nagyon jól, feleltem.

— Jól van, Lajcsi, hát csak tanuld meg a holnapi leckét is, aztán meg valamennyit, mert nem szeretném, ha egyszer nem tudnál felelni, mikor föl hívlak.

Ettől a naptól kezdve, minden leckét úgy megtanultam, mintha abból bizonyosan felelnem kellett volna. Lassanként derengeni kezdett előttem a világosság, az eddig érthetetlen dolgokat érteni kezdtem s egyszer csak azt vettem észre, hogy a latin nyelv nagyon könnyű. De meglátszott a bizonyítványom is. Husvétkor elégségest, az év végén jót kaptam. A második osztályban karácsonykor jelest s azt végig meg is tartottam.

Azóta az én jó tanárom már elköltözött az élők sorából, áldja meg az Isten nyugvó porában is! Ki tudja, hogy az ő szíves jósága nélkül behatoltam volna-e a latin nyelv titkaiba s a katedra helyett nem valami óráskönyvben órákat készítenék-e s gyakorlatok helyett nem órákat javítanék-e?

Albanus.

✕ A szelek befolyása az éghajlatra.

(Term. tud. értekezés.)

A szelek légáramlások, — hasonlítanak a folyó és tengeri vizek áramlásához. Egy nagyobb sűrűséggel bíró levegőtömeg a kevésbé sűrűbb levegőre nyomást gyakorol és ez az áramlás oka, melynek gyorsasága szerint különböztetjük meg a szelet a vihartól és az orkántól.

A szelek leghatalmasabb kiegyenlítési eszközei a föld felületén levő légmérsékletnek. Mindenütt, a hol a föld színével érintkeznek, fölveszik a levegő hőmérsékletét és tovább viszik más vidékekre. Így a sarkvidéki folyások, melyek az egyenlítő felé törekednek, hűvösöket visznek magukkal, valamint a passzát-szelek, melyek az egyenlítőtől haladnak a sarkvidékig, ezen hideg világrészben hagyják az egyenlítő forróságának egy részét. Különösen a föld északi részén figyelemre méltó, hogy, a hol leginkább északi és észak-keleti szelek uralkodnak, ott az általános hőmérséklet csökkenik, míg azon földrészek hőmérsék-

lete, hol déli szelek vannak, melegebb, mint a nap sugarainak hatása azt elő tudná idézni.

Hogy Europa és Észak-Amerika nyugati partvidékei általában magasabb hőmérsékletűek, mint Észak-Amerika és Ázsia keleti partkörnyékei, abból magyarázhatjuk, hogy a délnyugati széláramlások a forró övi tengerek hőmérsékletét közlik az említett partvidékekkel. Europa partvidékei szintén kedvező fekvésűek, mivel a sarkvidékig terjedő Atlanti ocean különösen magas hőmérséklettel bír és ezt ismét a forró Gólfolyam keresztezi. Ezen földrészek szintén ki veszik részüket a tengeri éghajlat változásaiból. A telek enyhébbek, a nyarak pedig kevésbé forrók. A nyirkos lecsapódások gyakoribbak itt, mint a szárazföld belsejében, vagy pedig a keleti partvidéken. A legforróbb földömbben fekvő tengerek fölfelé szálló levegője telve van nedvességgel. Észak felé irányzott útjában, hőmérsékletével csökken azon tulajdonsága is, hogy a gőzt magába veszi, mert tudjuk, hogy a levegő annál több gőzt képes magába felvenni, minél melegebb és így a folytonos lecsapódás miatt lassan elveszti vízmennyiségét. Ezáltal jönnek létre a napokig, sőt néha hetekig tartó esőzések, melyeket *országi esőknek* nevezünk és melyek a telet enyhítik, azonban nyáron lehűtik a levegőt, mivel a felhők akadályozzák a napsugarak közvetlen hatását.

A tengeren felül a levegő soha sem veszti sokat vízmennyiségéből. Nedvessége azonban annál inkább fogy, minél mélyebben hatol be a szárazföldre és minél kevésbé lesz pótolva a lecsapódások által vesztett vízzel. Ezért a délnyugati szelek csekély nedvességet okoznak. Kelet-Európában és Közép-Ázsiában az északnyugati szelek uralkodnak. Ezek az északi hideget alább fekvő szélességi fokokba is elterjesztik és így ez egyik fontos, habár nem egyetlen oka Oroszország és Szibéria csekély hőmérsékletének. Az északi légáramlás dél felé hatolva folyton melegsik s így mindig több gőzt bír magába felvenni, tehát szárító hatása van. Nyáron fokozza a forróságot, télen pedig megfordítva a hideget, mivel az éjjeli párolgás a földet igen lehűti. Nyugat Európában is észre vehető, hogy télen a nagy hideg és nyáron a száraz forróság az észak-keleti szelekkel együtt áll be.

Dove, híres buvár, ki a legkiválóbb érdeket vitta ki magának az időjárás vizsgálatában, e tekintetben következőleg nyilatkozik:

«Ha észre vesszük, hogy a délnyugat, észak, északnyugat és nyugat-észak-keleté változik át, ebből azt következtetjük, hogy valami nagy

esőzés mult el. Ezután a felhők eltávoznak. A szép idő nyáron kezdődik, télen pedig bekövetkezik a fagyási korszak, míg több vagy kevesebb idő múlva ismét a délnyugat ragadja magához a hatalmat. Ha ez lassan történik, t. i. viharok nélkül, akkor a szélmutató kelet, délkelet és délen keresztül délnyugatra tér vissza.»

A dél-nyugati szelek befolyása Közép-Európa síkságain Kelet-Poroszorszáig érezhető. Németország déli és délkeleti részében csakhamar elvesztik forróságukat és nedvességüket a hatalmas hegyláncok hatása által. Magyarországon feltűnőbbek a szárazföldi éghajlat különlegességei. Még feltűnőbbben választja el a skandinávi hegység Norvégia és Svédország éghajlatát, mert mialatt Norvégiában a tengeri éghajlat, Svédország északi részében, különösen pedig Lappföldön szárazföldi éghajlat uralkodik: hideg telek váltják fel a forró nyarakat. Mindennek a levegő szárazsága az oka.

Ugyan ilyen viszonyokat találunk Észak-Amerikában. Hatalmas hegylánc huzódik csaknem mindig a part mellett a Jeges tengertől dél felé. Ez a hegység tökéletesen megakadályozza a tengeri levegő befolyását és így könnyen megmagyarázható, hogy miért magasabb hőmérsékletűek a Szikla hegység lejtői a tengerpartig, mint Észak-Amerika keleti része. A keleti partokon nyugat és délnyugati szelek fujnak, de mivel hőmérsékletük és vízzelük a magas hegycsúcsoknál fogy, leginkább szárazok és csak az éghajlatot hozzák magukkal. A déli tartományokat kivéve, a mennyiben ezek a passzát-szelek és a Gólfolyam hatása alatt állnak, Canadában és az Egyesült-Államokban a telek igen hidegek és a nyarak nagyon forrók. Ezen zord hideg és egyáltalában Észak-Amerika és a Szikla hegység keleti része alacsony hőmérsékletének nem csekély okát találjuk az észak természeti állapotában.

Labrador összes partjai, valamint a nyugati hegysoportnál fekvő vidék, sziklás, pusztaság és csak itt-ott akadunk egy tóra, mely alacsony és ritka erdővel van körülvéve. Ezen felvidékek csak a délkeleti részén, a St.-Lőrincz folyó és az Atlanti Ocean felé találunk termő földet. A Szikla hegység és a nagy tavaktól északra fekvő szárazföld hegyes és számos nagy folyója van. Földje termékeny és erdő. Hanem a felföld lejtőssége a Jeges tenger és a Hudson öböl felé, kopár, pusztaság és terméketlen. Növényvilága igen szegény. A sok mohokon és zuzmókon kívül, más növény alig látható. Az északi szél ezen barátságatlan vidéken akadályok nélkül haladhat át.

Most már nehézség nélkül belátjuk, hogy *miért leghidegebbek a telek a szárazföld közepén* és hogy miért oly fontos a földnek a tenger melletti fekvése. A szelek iránya a sarkvidékek éghajlatára nézve nem kevésbé fontos, mint a nap sugarainak ferdesége. Az is világos dolog, hogy a sarkvidéken a szelek csak meleget hozhatnak és hogy a legnagyobb hideg csak csendes időben állhat be.

FL.

☞ király könyve.

— Irta: Mosdósy Imre. —

(1. folyt.)

Elmúlt a tél, a vadászattal eltöltött napok s a könyvtárban feltalált vigasztalás már majdnem feledtették Bogdán Máté urammal azt a szomorú hirt, amit a vándor hegedős hozott a tari várba, midőn egy este lovag köszöntött be hozzájuk.

Budáról jött az idegen lovag, s pihenőt tartani tért be a tari várba. Bogdán Máté nem az az ember volt, a ki az idegent szívesen nem látja, hozzá ha még lovag is. Így történt, hogy midőn lovagunk lováról leszállva azt az elősiető szolgálk egyikének gondjára bízta, jóformán ideje sem maradt arra gondolni, hogy ugyan merre is induljon, midőn megjelent az ajtóban Misó iródeák, a ki előzékeny szíveséggel vezette a lovagot egy mindig készenlétben tartott vendégszobába, hogy addig is, míg Bogdán urral találkozik, öltözetét rendbe hozhassa, s magát annyira mennyire kipihenhesse.

Alig töltött félórát ismeretlen lovagunk szobájában, midőn újból Misó barátságos arca jelent meg előtte s a nagy ebédlőbe estelire hívta, hol a várur már várakozott reája.

A mint az ismeretlen az ajtóban megjelent, Bogdán Máté szíves hangon kiáltott feléje:

— Ah, Benedetto, no nézze az ember! Ki hitte volna, hogy te erre felé is jársz? Igazán szép, hogy fentartod az ismeretséget s nálam megszálltál? Ugyan hova igyekszel te erre én felelem?

Benedetto, most már nevével szólíthatjuk lovagunkat, látszólag nagyon megörült, mikor azt tapasztalta, hogy szíves fogadtatásban részesül. Az igazat megvallva, ő nem igen bizott Bogdán Máté vendégszeretetében, mert fősvény, önző, magának való embernek tüntették őt fel előtte. Annál edesebb volt reá nézve a csalódás — s ebből kibontakozva sietett is nyájasan felelni a hozzá intézett kérdésekre.

— Hát bizony jó uram, csak nem kerülhet-

tem el barátságos házadat, erre lévén utam. Az ecsedi várba készülök Ecsedy Miklós uramhoz lévén egy kis megbízatásom. Az idő rám esteledvén, betértem hozzád, hogy mint rég nem látott kedves ismerőst megnézzek, holnap azután tovább megyek, mert nagyon sürgős az utam.

— Szép, szép, no foglaljunk helyet, vacsora közben majd elbeszéléd, mi hír van Mátyás király udvarában. Igaz is, nem régen Zokoli eltűnéséről hallottam valamit, örülnék, ha tőled, mint budai embertől valamit körülményesebben hallhatnék.

Miközben leültek az asztalhoz s a szolgák az ételeket hordták fel, a lovag így szólt:

— Bizony igaz, hogy Zokoli eltűnt, — de ennek az eltűnésnek nagyon különös előzményei vannak. — Ugyan? igazán érdekel, beszélj.

— Nem is képezed uram, hogy Zokoli, a ki oly közel állott a király szívéhez, árulást követett el. — Lehetetlen, szólt közbe Bogdán Máté.

— Igenis árulást. Saját szolgálai vallottak rá, kiket pénzzel vesztegetett meg, hogy az általa írott levelet vigyék el Giskrának. Ebben a levélben pedig az volt írva, hogy bizonyos feltételek alatt kész Giskrához pártolni.

— Zokoli és Giskrához pártolni?! Ez lehetetlen! — Pedig úgy van, szólt Benedetto. A levelet elfogták, Zokoli írása volt. Zokoli kérdőre vonatva elismerte, hogy a levél az ő írása ugyan, de nem ő írta. Halált érdemelt volna, de a király megkegyelmezett neki, — csak udvarából száműzte. Ennyi az egész. De hagyjuk ezt, mondok én neked Budaváráról más érdekeselet is. Hej, most szépül ám csak Budavára. Tragurí Jakab nevű szobrászunk remek szobrokat készített, melyek Herakleszt, Dianát, Apollót ábrázolják, most dolgozik a Pallas kutján. Ez lesz ám az igazi remekmű!

— A könyvtárról beszélj! Szerzett-e Mátyás sok új könyvet? Nekem is van néhány könyvem, újabban megszereztem a Budán letelepült Hess András budai krónikáját is. Milyen fölséges dolog az a könyvnyomtatás. Derék dolog volt Geréb Lászlótól, a budai préposttól, hogy hozzánk is átplántálta a külföldön már régen elterjedt könyvnyomtatást. Tudod én nagyon szeretem a könyveket, értékes valami is az, meg szép is.

E közben a boros kupák, melyeket töltögetni Misónak vala tiszte, gyorsan és gyakran ürültek. Bogdán Máténál ez ugyan nem volt ujság, de a jövevényen meglátszott, hogy vagy nem igen szokta, vagy nem igen bírja az ivást. Szemei csillogni kezdtek s egyszer, mint egy nagyszerű eszmétől ösztönözötten oda fordult Bogdán Mátéhoz s lassabban beszélve latinul így szólt hozzá:

— Te szereted a könyveket? Mit szólnál hozzá, ha én egy olyan könyvet szereznék könyvtárad számára, a mely Mátyás királynak sok aranyforintjába került.

— Te, egy könyvet? Kérdé csillogó szemekkel Bogdán Máté. S ugyan miféle könyv lehet az?

— Tudod, uram, Mátyás nem rég egy tudós olasz könyvkereskedőtől egy drága könyvet kapott. Ez a könyv a Silius Italicus költő műve a második puni hábururól. A költő Nero római császár idejében élt s műve már csak a ért is értékes, mert Pomponius Laetus adta ki.

— S hogy tudnád te ezt a könyvet nekem is megszerezni?

— Igen könnyen, csak az a kérdés, kellek neked és hajlandó vagy-e megadni az árát?

— S az ára?

— Egy kicsit sok, de a könyv megéri. Ha nem sokallod, szólt suttogva, ötszáz arany.

— Ötszáz arany szólt elképedve Bogdán Máté, hisz az rengeteg pénz. De hát honnét tudnád te megszerezni nekem is ezt a könyvet?

— Az titok, uram. Ha megveszed, akkor megmondom.

— Silius Italicus jó hangzású név aztán Pomponius Laetusé is az. Szeretném, szeretném bírni, de ötszáz arany! hova gondolsz, az Isten szerelmére? Kétszáz is sok volna.

— Látom, hogy az ajánlat rád nézve csábító. Hát megsúgom, hogy a király könyvtárából való. Mátyás úgy őriztette, mint a szeme fényét, de én mégis hozzájutottam, s éppen az ecsedi várba készülök vele menni, Ecsedy Miklós megadja érte az ötszáz aranyat, mert a könyv unicum,* — ő pedig ilyen esetben nem néz az árra. Ha te megadod érte az árát, akkor a könyv a tied s nekem nem kell tovább mennem.

— Ajánlatod igen csábító, a könyvet is nagyon szeretném, de annyit nem adok érte. Tudod mit? Száz aranyat adok érte, de csak azért, mert unicum. Gondolkodjál a dolog fölől, reggelre elvárom válaszodat.

A beszélgetésnek ezzel vége szakadt. A boros kupák is kiürültek, az idő is későre járt, elváltak, hogy nyugalomra térjenek.

Hej ha tudták volna, hogy ennek a deák nyelven folyt diskurzusnak volt egy olyan tanuja, ki minden szót föl fogott s a ki keresztül fogja huzni számításait. A boros kupákat töltögető Misó írdeák agyában merész terv fogalmazott meg. De előbb be kellett várni a dolgok további fejlődését.

(Folyt. köv.)

*) *Unicum* egyetlen dolog a maga nemében, egyetlen fennmaradt példány valamely műből.

Fent és alant.

Márvány lépesős, nagy ablakú
Kastély körül díszkert terül,
Tornyos tetőjén napsugár
Verődik vissza messziről.
Körötte szálas, ősi cser
Terjeszti védőn ágait
S nehéz vasajtók őrzik a
Boldog nagy úrnak álmaít.

Ezüstös hársak enyhiben
A szellő is csak lopva jár
S fészket fedezve, rejtékén
Dalol a szürke kis madár.
A kerti tó hűs habjain
Hattyú mosdatja tollait
S enyelgve ring hullámain
Fehér vitorlás kis ladik.

A kert porondos útain
Aranyos kis hintó halad
S nehéz selyem ernyők megett
Halvány arczú gyermek kaczag.
Körötte sok játék hever
S ha egy török, mást sirva kér
S egy kis vagyonnál többbe van
Az az aranyos kis szekér.

S míg kis gazdája mérgesen
Játékát törve felsikít,
Az ürmő féltőn felkiált:
«Dada! vigyázzon egy kicsit!»
S a jó dada ijedten áll,
Engesztelően s remegve szól:
«Talán a szellő megesapá?»
S az ernyőt összevonja jól.

A mi házunk kicsiny, szerény;
Egy két tenyéryi ablaka,
Nádas eszterhajunk alá
Fészket kis fecsképár raka.
A zöld mohás tetőzetén
Gólya család nagy fészke van
S a gyeppenötte udvaron
Szárnyas s tulok szökdel vígan.

Rácsos kapunk felfajaként
Jegenyefa, mint őrszem áll
S varjú sereg, ha jó az est,
Meghálni, rá károgva száll.
Magasra nyúló ágain
Rezeg, susog a sok levél
S lármás verébsereg tanyáz
S Isten tudja miről beszél.

Meztlábos gyermek sereg
Dalolva jár az udvaron;
Porból csibét csinál, zajong,
Nyargal s tipeg falábakon.
Ott, görcsös szilfa ágain
Kicsiny fiam fészket keres
S nagyott puffanva száll le, míg
Madárfiukra lopva les.

S míg, véres orral tapra áll,
Az anyja virgácsot ragad
— Egy baj magában úgy se jár! —
És ütlege, ütlegre kap.
«Anyjuk ne bántsd!» — kiáltom én,
«Látod ez ennek a sora,
Csakhogy a csontja nem törött,
Igy lesz belőle katona!»

Szalay Károly.

Vörösmarty. Petőfi. Grany

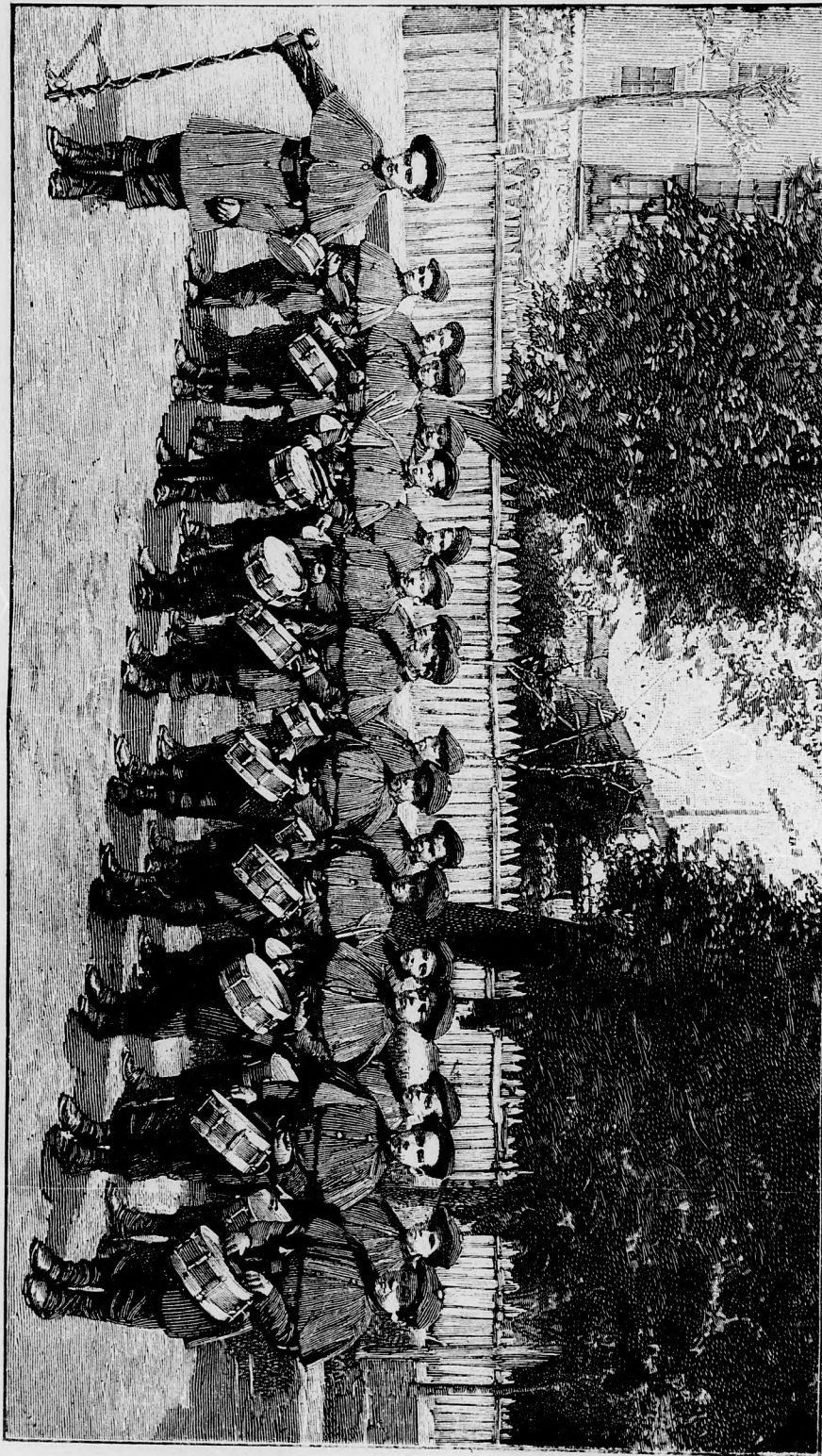
mint hazafias költők

Írta: Dr. KOLTAI VIRGIL.

(Folytatás).

Vörösmartyt fájdalommal töltötte el a nemzetiség szomorú állapota és saját reménytelen szerelme. «Régi dicsőségünk, hol késel az éji homályban?» E kérdéssel kezdődik *Zalán futása*. Sűrű fellegek ülnek rajta, ezek némán fordulnak el tőle; de a költő a puhaságra serény kor szülőtte, ki előbb a lányka mulandó szépségén csüggött, most Arpádról, a honfoglalásról és a hősokról énekel, mert félti nemzetét. «Oh hon! meghallasz-e engem?» «S nagyratörő tehetős fiaid hallgatnak-e szómra?» A nemzet hallgatott költőjére és hallott egy oly szózatot is, mely lelkesedést, reményt, kitartást volt hivatva a nemzet lelkébe csepegtetni. «Sokan azt tartják, Magyarország volt, s én azt mondom, Magyarország lesz.» Óriási hatást idéztek elő *Széchenyi* e szavai, valóban reményt öntöttek a nemzetbe és a költőbe; de a kormány és konzervatívok akadékoskodásai és kislelkűsége a reményt aggodóvá tették, a félelmet táplálták, főképp, midőn még a hosszú országgyűlés is csekély eredménnyel oszlott szét. Vörösmarty ekkor írja *Hontalan* című költeményét. Nemzete elpusztulásától remeg s a félelem sötét tekintetével néz a jövőbe.

De a haladás zászlója ki volt tűzve, a nemes küzdelem megindult, a nemzet többé vissza nem léphetett. Alkotmányát a szabadság és jogegyenlőség alapján kellett átalakítani, vagy mint tehetetlen tömegnek az európai haladás árja által elsöpörtetnie. Mindenki érezte, hogy

A KIS SPANYOL KIRÁLY HADSEREGE.

a küzdelem döntő s vége csak élet vagy halál lehet. E hangulatnak kifejezője Vörösmarty *Szózata*, melyet a költő 1836-ban írt, 13 évvel *Kölcey Himnusa* után s mily nagy a különbség e két költemény között. A Himnuszban a fájdalom melancholiája, a nemzet nagysága és szenvedései feletti elragadtatás az imádság magasztos hangulatában olvad össze: a Szózat lelkesítés a küzdelemre, önérzetes hivatkozás a nemzet dicső multjára, a mely után a nemzetre vagy nagyszerű halálnak, vagy fényes jövőnek *kell* következnie. Kölcsey a mult dicsősége és szenvedései díjában könyörög egy jobb jövőért, Vörösmarty szintén a multa tekint, de nem kér, nem könyörög, hanem *követel*, *Kölcey Himnusa* az Istenre hivatkozik, a ki a nemzetnek hazát, termékeny földet, dicsőséget adott, majd bűnei miatt büntette; *Vörösmarty Szózata* a mint dicsőségén és szenvedésein, a nemzeti erényeken és bűnökön túl tekint s hivatkozik arra a magasztos hivatásra, a melyet a magyar, mint a civilizáció védhástyája nyugaton betöltött, hivatkozik az emberiségnek tett szolgálatokra s ezek díjában követel jobb jövőndöt. S ha nem jön a jobb kor, ha a nemzetnek el kell pusztulnia, nem veszhet el nyomtalanul, sirját népek veszik körül s az ember millióinak szemében gyászköny ül. Ime! mily erély és elszántság hatja át a Szózatot! Ezért lett a nemzet himnusa s marad még maig is.

Az elhatározottság s elszántsággal együtt terem. Vörösmarty egyéb egykoru költeményeiben felhangzik a fájdalom, harag és lelkesedés erélyes hangja is. Lelkesedve üdvözlí a hölgyet, a ki az általános részvétlenség között szorgalmasan látogatja a színházat s arca hajnaláról a magyar szebb jövőjét jósolja. (A színház nemtője.)

A „*Magyartalan hölgy*“ fájdalommal tölti el, megtöri szívét s a harag hangján szól az „*Uri hölgyhöz*“. Hizeleg és fenyeget, magasztal és gonyol, kér és követel, lesujt és lelkesít, hogy a márványkeblü szüz szíve felengedjen s végre elhatározásra hívja fel, egy esküt kér: „*Szeretni e mindent adó hazát!*“ Majd iszonyu átokra fakad. Igaz! bűne a koré is, és ez némileg enyhíti a költő kifakadása súlyát. De erényei csillognak csupán, nem valók, mert hiányzik közülük a *honszerelem*. Bűnét még helyrehozhatja, neveljen új nemzedéket honszerelében. «Kezedben a gyermek álmai, tündérvilága lelkes ifjunak, a férfi boldogsága. — Teremtsd elő azon dicső időt, hol a magyar szó s név imádvá lesz, midőn kegyelmet nem nyer szüed előtt, ki e kettőnek ellenére tesz.» Hivatkozik legvégül a hon jövőjére, az anya

legdrágább kincseire, a kisdedekre, a jövő nemzedék nevében kér tőle honszerelmet és őszinte elhatározást.

Különben e kor költői, Vörösmartyt kivül, *Czuczor, Vachott S., Tompa, Garay*, stb. gyakran fordulnak a magyar hölgyhöz jól tudván azt, hogy az igazi honszerelmet, minden szépet és jót, csak az anya ültetheti a zsenge szívekbe, hogy a nemzet jövője az anyák kezében van. Lelkesedés és guny, kifakadás és szemrehányás, kérés és kényszerítés, hódolat és megvetés váltakoznak e költeményekben.

Vörösmarty a magyar hölgy honszerelmét úgy tekinti, mint napfényt, a mely a férfiak küzdelmeit vezérli: «Egy hibázik műveinkhez, nyájas napvilág; az ti vagytok. A hol ez nincs, nincs szellemvirág.»

Sem Aranyánál, sem Petőfinél a nő e magasztos hivatását kifejezve nem találjuk. Petőfi a *Ledőlt szobor* című költeményében a nő hivatásának tartja a Fertő ágyából kiemelt szobor megtisztításában való segítségét, mossa azt le a férfi vérrrel, az asszony könynyel.

Vörösmarty aggódó lelke ezután folyton hánykodik. Az *Elhagyott anya* jelképében a haza szemrehányásait tolmácsolja a hűtlen fiak s lányok ellenében; félelemmel tölti el Lengyelország szomorú sorsa és saját nemzete lebeg szemei előtt, midőn az *Élő szobor* szavaival az ország, világ-, természet- s nemzetekre hivatkozik. Majd a remény hangja csendül meg a *Liszt Ferenczhez* írt ódájában, bizik nemzetében, hogy kész hazáját vérrrel is védeni; dalt kér tőle, mely áthasson esontot és velőt, hogy felébredjen minden!

Azután kétségbeesés szállja meg s az *Elvesztett ország* című 1843-ban írt költeménye a haza végpusztulását siratja.

Majd *Hymnust* írt, melyben érző lelke felszáll a világok alkotójához, a király és nemzet számára az Isten áldását kéri és kegyelmét a nemzetnek, hogy az megérthesse a *Szabadság nagy szózatját*.

Ezután írt gúnyos költeményei türelmetlenségéről tesznek tanúságot. Fájó gúny és lelkesedés, maró epe és sötét kétségbeesés hangzik felénk a *Jó bor, Sors és magyar ember, Mit csinálunk? Országháza, Az emberek* című költeményeiből. Azonban a gúnyon át is érezzük a nemzetébe vetett bizalmat. A nemzet a szerencse kedvezéseire többé nem fog támaszkodni: «Aszszonyszeszélyre többé hazám nem bizhatom, mit tenni hátra van még, magamra vállalom. Kiolvasom szeméből azt, mit tenni kell s megváltom őt szívemnek legtisztább vérvél». Mily gyermeki gyöngédség s férfias elhatáro-

zottság nyilatkozik a megifjult magyar e szavaiban.

A lassu haladás feletti türelmetlenségében gúnynyal kérde: *Mi baj?* De a gúny csakhamar a komoly erély és meghatottság hangjába csap át. A nemzetnek legyen lelke, a jogot ossza meg másokkal, de ne tőrje bitor kézzel s lelkét áruba ne bocsássa soha, mert akkor: «nincs Isten, ki reá tekintsen». Türelmetlensége végre oda viszi költőnk, hogy kétségeskedik az emberi nem üdve és haladása felett (*Gondolatok a könyvtárban*), végre pedig lemond minden reményről (*Az emberek*). Nemcsak hazája, de az egész emberiség elpusztulásának balsejtelve ragadja meg.

(Folyt. köv.)

¶ két jó barát.

Lafontaine valahol a következő kis történetet írja: Volt két jó barát, a kiket igazi szeretet fűzött össze s a kik annyira ragaszkodtak egymáshoz, hogy teljesen érvényre juttatták a testvériség és egyenlőség elvét, a mennyiben a mi az egyik volt, azzal tetszése szerint rendelkezhetett a másik is. Nem volt semmi, a miben ellenkeztek volna egymással, sőt egyik a másikat igyekezett felülmulni a szeretet nyilvánításában.

Egy éjjel nagy zaj, láрма, ajtócsapkodás veri föl álmából az egyik jó barátot. Az álmából felriadt ifju hirtelen magára kapva valamit, fegyvert ragad, mert nem tudja, rablók törtek-e be hozzá vagy valami más veszedelem fenyegeti-e hajlékát, de midőn szobájából kifelé rohan, barátjába ütközik, a kit az álmukból fölriasztott szolgák azonnal föl nem ismervén, támadni készültek. Midőn a félreértés kiderült, a jó barát így szólt:

— Mi történt veled, az ég szerelmére, hogy sötét éjjel menekülni vagy kénytelen? Olyan embernek ismerlek, a ki az éjt pihenésre szokta használni. Csak nem ért valami veszedelem? Hitelezők üldöznek? Ime pénztáram, végy belőle a mennyire szükséged van, csak nyugodjál meg! Életedet fenyegeti veszedelem? Ime töröm, menjünk ellenséged ellen! Unatkozol talán, vagy szemeidet az álom kerüli? Jer, ülj le pamlagomra, beszéljessük át az éjszakát!

— Oh nem, felelt a kérdező. Sem hitelezők nem üldöznek, sem ellenség nem tör életem ellen; még unatkozni sem unatkoztam, hanem idejében lefeküdvén átálmodtam az éjszakát. De éppen álmomban téged nagyon szomorúnak láttalak, s erre fölébredvén, gyorsan hozzád

siettem, attól félve, hogy ez csakugyan igaz. S hogy háznépedet s téged fölvertelek, annak csak e gonosz álom volt az oka.

Ki szeretett jobban a kettő közül, mit gondolsz, olvasóm?

Az eldöntés nehézsége megérdemli, hogy vele foglalkozzunk.

Minő nagy kincs is egy valódi jó barát! Szived mélyén kutat azután, a mire szükséged van; megkíméli szemérmességét, hogy szükségleteid magad áruld el neki; egy álom, egy semmi ijedelembe ejti, ha arról van szó, a kit szeret. — r.

VÁZLATOK.

Arany J. balladáinak lélektani alapja.

A ballada a lelki küzdelmek rajza s a lélektani igazságon alapszik. Ez pedig abban áll, hogy az, a ki vétket követ el, bűnhődik. Arany balladáiban bűnhődések gyanánt a lelki betegségek szerepelnek. A hős a körülmények hatása alatt s a benne uralkodó szenvedélytől ösztönözötten vétséget követ el, — eléri az isteni igazság karja s nem annyira testileg, mint erkölcsileg megsemmisül.

Példák: V. Lászlót a lelkiismeret sulya alatt káprázatok gyötrik, majd méreg által pusztul el. Eduard lelkét szintén a lelkiismeret vádjai zaklatja, az Arva fiu mostohája megőrül, hasonlóképpen Ágnes asszony és Kund Abigél. Tuba Ferkó bűnhődése a káprázat gyöttrődése, Vörös Rébéké testi halál. Bor vitézben a leány bűnhődésének alapja a vakmerőség, a melylyel legyőzi nőies félelmét s szembeszáll a természet viharával. A hidavatásban az ifju lelki állapota, a helyi és időbeli körülmények magyarazzák rémes vízióját és öngyilkosságát. Bende vitéz szabálytalan viadalának büntetése szintén vízió, majd az őrjöngés. A hősi balladák alapeszméjük fensége s magasztossága által tűnnek ki. Főbb eszméik: az anyai szeretet boldogító ereje, a női erények fénye, a magyar amazon hősies bátorsága, az apródok ragaszkodása és halála, az erkölcsi győzelem fensőbbisége. A történeti balladák közt szomorú végűek is vannak, tragikus csak Török Bálint sorsa, ki ingatag, dőre politikájának lesz áldozatja. Az egrü leány megható halála a női vitézség és hősiség megdicsőülése, az erkölcsi eszme fényes győzelme. Zách Klára és a család sorsa fájdalmat és levertséget kelt; Endre királyfi tulságos hiszékenységének és tapasztalatlanságának szánalomra méltó áldozata. Szondi halála az erkölcsi győzelem diadala, a Hunyady család szomorú

sorsa gyöngéd, megható képe a bus özvegynek és az elhagyott árváknak.

Kedves, derült színezetűek a többi történeti balladák, de mindnyájan kiválnak alapeszméjük fensége és magasztossága által.

Hervadása liliom hullás volt
Ártatlanság képe s bánaté. *Vörösmarty.*

Mielőtt Vörösmarty a «Szép Ilonka» feldolgozásába fogott volna, e két sort készítette el s e két soron tünődve, gondolkozva írta meg gyönyörű költeményét, mely először a Bajza Aurorájában jelent meg 1834-ben.

Mi a tárgya? Mátyás egy vadász kalandja a Vértes erdejében. Mátyást kerüli a vadász szerencse, vad helyett a szép Peterdi Ilonkára akad, a ki lepkét üzve vetődik közelébe. Mátyás Peterdinél. A lakoma. Peterdi jellemé. Mátyás mint írdeák miben különbözik Mátyástól, a királytól?

Van-e szép Ilonka hervadásában indokolt igazságszolgáltatás? Hiszen ő véletlenül találkozik Vértes vadonában az ismeretlen királylyal, — tehát, nemcsak hogy vétség, de még tévedés sincs benne. Nyugalma, boldogsága úgy száll el, mint megrezzent kezéről első találkozásakor a pillangó. Érzésében hallgatag, vágyaiban szerény s merengésében csendes, — ezzel csak nem követ el vétséget? Miért kell neki mégis elhervadnia? Azért, a miért a liliomnak, melyhez a költő őt hasonlítja: természeti kényszerből! A liliom se vétkes, színe az ártatlanságé, — de élete rövid s pusztulása, hervadása természeti kényszer.

Nem mindig azért pusztulunk el, mert mi vétkezünk, hanem elpusztulhatunk, ha ártatlannok vagyunk is, de más a vétkes. Áldozatul esünk mások vétkének, mint a liliom a gyászoló özvegy kezének, a ki talán halott gyermeke koporsója számára tépi le száráról s talán éppen akkor, mikor legteljesebb virágában ragyog, s legpompásabban ragyog.

Physikai kísérletek.

Letörölhető tinta.

Lehet olyan tintát is készíteni, mely a világosság behatása alatt teljesen eltűnik, úgy, hogy a papíros ismét tiszta. A közönséges tintát is el lehet tüntetni a papírosról, ha chlórdattal kengetjük.

Az a letörölhető tinta, melynek itt most a receptjét közölni akarom, ártatlan portéka.

Arra nem számíthat, hogy fontos okleveleket irjanak vele; de nagyon alkalmas vidám tréfákra, mert igen jól olvasható írást ad, de úgy le lehet törölni, hogy semmi nyoma sem marad.

Két alkatrészt szükséges hozzá. Az egyik: közönséges tollal, közönséges fehér papírosra írunk vele. Igen jól olvasható, sötétbarna írás fog tollunk alól előtűnni. S az írás majdnem rögtön száraz is lesz. Ha pedig el akarjuk tüntetni az írást, zsebkendőnkkel vagy akár pusztá kezünkkel is letöröljük, épúgy, mint a krétairást a tábláról. (Tom-Tit.)

APRÓSÁGOK.

Egy vén kiszolgált katona IV. Vilmos porosz királynak Potsdamban kérvényt akart átnyújtani, mire a szolgák durván rákiáltottak: — «Vissza!» — Az ősz katona ekkor hangozott, hogy Vilmos is meghallhatta, ezt mondá: — «1814-ben és 1815-ben mindég azt mondták előre s most a szolgasereg azt kiáltja vissza! Hogy megváltoznak az idők!»

Az uralkodó maga vette el az öreg kezéből a folyamodványt s kérését teljesítette.

Frigyes svéd királyt (a hessen-casseli házból) utaztában ünnepélyesen fogadta egy küldöttség a lelkész vezetése alatt. Ez utóbbi egy dicsőeneket készített a királyra s azt el is szavalta neki. A király meglepetve mind a fogadás nagyszerűségétől, mind a vers szépségétől ezt mondá:

— Bis! (= még egyszer.)

A költő engedelmességet s a király ötven arannyal jutalmazta meg. Az átvétel után alázatos hajlongások között így felelt a költő:

— Bis!

A király annyira ügyesnek találta a tréfát, hogy még egyszer kifizettette az 50 aranyat.

Egy lakoma alkalmával egy fiatal ember a következő kérdést intézte Engel Jakabhoz a híres tanárhoz: — «Mi a valódi különbség a vigjáték, színjáték és szomorujáték között?» — Engel erre így válaszolt:

— Hogy ön ennyit sem tud, az nekem vigjáték; a társaságra nézve színjáték; önre nézve szomorujáték.

HUMOR.

Postán. — Úr: «Kérem, van számomra levél?» — Postamester (miután valamennyi levelet átnézte): «Nincs! Hogy is hívják?» — Nincs levelem Amor ezim alatt, kérdi a deák a postást. — Az alatt nincs, hanem Nádpálca ezimen van, ez bizonyosan Önnek szól.

Elkeseredés. — Falánk Bálintot meghívták gazdag szomszédjához ebédre, de nem volt érkezése, hogy elmenjen. Másnap találkozik egy barátjával, ki részt vett a lakomában.

Kérdi:

- Nos, hogy mulattatok?
- Pompásan.
- Mi volt ebédre?
- Rákleves
- Teringettét azt szeretem,
- Fogas és pisztráng . . .
- Ej, kedvenc halaim! . . .
- Özpecsenye . . .
- Hagyd el . . .
- Pulyka . . .
- Te, ha még szalonkát is emlitesz, hát isten ucsce, arczul ütök . . .

Jeles munka. Kéményt csinált két kőmives. A mint a kémény elkészült, észrevették, hogy aligha tart majd örökké, mert bizony dűlni kezd. Oda szól egyik a másikhoz:
— «Fuss el a napszámunkért, majd én addig tartom a kéményt!»

Végtárgyaláson. — *Bíró:* Ügyész ur kérem olvassa fel a vádolt bünlistáját.
Vádolt: Szabad lesz addig leülnöm?

FEJTÖRŐ.

Számítási kérdés:

Több személy együttesen egy sorsjegyet akar venni. Mindegyik 11 koronát adott s akkor 8 koronával kevesebb jött össze, mint a mennyibe a sorsjegy került; ha pedig mindenik 12 korona 50 fillért adott, akkor 10 koronával jött több össze. Hány személy volt együtt?

Földrajzi kérdés:

Melyik az a tengerparti város, melyet a régi Epi-dauros hellén város lakói alapítottak, kik a 7-ik században a szlávok elől menekültek ide? Kinek a védnöksége alá jutottak a 12-ik században? később melyik magyar királynak hódoltak meg? A mohácsi vész után kik uralták és mikor tértek vissza a magyar király hűségére? Miért pártoltak később ismét a törökökhöz? Mikor veszítették el teljesen politikai jelentőségüket és tengeri erejüket? 1807-ben a város kiknek kezébe került? Mi történt vele 1814-ben?

Történelmi kérdés:

Ki volt az a görög király, a ki Kr. e. a 4-ik században született és Róma ellen harczolt? Két ízben verte meg a rómaiakat. Hol történt ez az ütközet? Hol és mikor verték meg őt a rómaiak? Hazájába visszatérve, kik ellen harczolt és mikor halt meg? Mi az ő nevével nevezett győzelem értelme?

Természetrizai kérdés:

Melyik az az 5—6 méter hosszú, elefánt nagyságú, tengeri ragadozó állat, a melynek fiatal korában fogazata teljes ugyan, de később metsző és hátulsó zápfogai elvesznek? Mi nő helyébe? Hol található?

Hiányos négyszögretvény.

e	o	e	o
e	x	o	b
o	o	b	t

A mellékelt koczkákban levő üres helyek úgy töltsék be, hogy azok egy-egy értelmes szavat adjanak. Az alakítandó szavak értelme: 1. Igen híres város. — 2. Ritkán használt kicsinyítése egy férfi-névnek. 3. Ellene a gyenge. — 4. Kerül e tulajdonságot.

SAKKREJTVÉNY.

— Mocsolády Iván-tól. —

			Bu				
kor	ma	tisz	Te	Lel	dá	e	
ve	is	fel	el	tel	er	ban	
a	egy	gas	tek	dá	po	ba.	
ged	zöl	dász	Má	vár;	en	dők	
ten	va	Té*	Bu	ud	Ösz	hár	
vö	va	tyás	Fenn	gem	szép	va	
koz	is	dal	ban.	rá	Hoz	a	
a	Üd	la	zon	pád	rá	vi	
			ga				

Megfejtési határidő: 1895. január 20.

A 24-ik számban közölt talányok megfejtései: **A) Számítási kérdés:** A-nak 57 frt 60 krja, B-nek 64 frt 80 krja s C-nek 75 frt 60 krja volt. — **B) Történelmi kérdés:** A Jagello család Gedimin nagyfejedelemtől származott, kinek Jagyel nevű unokája

Ulászó nevet vett fel a keresztségben (1386). Majd Hedvig királynővel, Nagy Lajos leányával, lépett házasságra. — **C) Földrajzi kérdés:** Kápolna község, Hevesmegyében. E faluról nevezték el 1849 február 26, 27-én a határában lefolyt nagy ütközetet, melyben Dembinszky vezérelte a magyar s gróf Schlick pedig az osztrák hadakat. A magyar sereg érzékeny veszteséget szenvedett. — **D) Természetrizai kérdés:** A camaeleon a narancstól kezdve a sárgán át zöld és kékes-zöldben, barna, fekete, fehér, huspiros, lila, aczélkék, bíbor színek minden árnyalatában pompázik. A színváltozást világosabb és sötétebb festék sejtek hozzák létre, melyek bőrük alatt rétegenként fekszenek s melyek különböző elrendezése, magasabb vagy mélyebb fekvése okozzák a változást. Farkával együtt 30 cm. hosszú. — **E) Tréfás kérdések:** 1. Az ember clete. — 2. Mert lajtorján nem jöhet le. — 3. Kép-pék. — 4. Mert többen vannak. — 5. Három. u. m: Szeptember, November, Deczember. — 6. Fapapucsban járt barát. — 7. Sündiszó. — 8. Mert a természeté tartja. — 9. Királyt játszó színész. — 10. Titok.

Helyesen megfejtettek:

A számítási kérdést: Havas Nándor, Weisz Árpád, gr. Károlyi József.

A történelmi kérdést: Denk Gusztáv, gr. Károlyi József.

A földrajzi kérdést: Deutsch Mór, Weisz Árpád, gr. Károlyi József.

A tréfás kérdések közül: 2, 4, 9 számukat Havas Nándor; 3, 7 számukat Denk Gusztáv; 2, 7 számukat Deutsch Mór; 2—4, 7, 8 számukat Weisz Á.

A sorsolás megtörténnén, elsőnek gr. Károlyi József neve húzatott ki, miért is a jutalmat neki el fogjuk küldeni.

Az I. szám fejtörőinek megfejtése jan. 14 és nem 18.

IRODALOM.

Szalay-Baróti «Magyar Nemzet Története»-ből megkaptuk az ötödik füzetet, melyben a magyarok kóborló hadjáratainak folytatása van megírva, még pedig a merseburgi ütközetéről s a következő fejezetben a magyar nemzet társadalmi és vallási átalakulásáról van szó. Két kép is van benne, melyek a pozsonyi csatát s Vajk keresztelését ábrázolják. A füzet ára 30 kr. Megrendelhető Wodianer könyvkereskedésében Budapest, Andrássy-ut 21.

A Magyar Mese- és Mondavilágból a 20. és 21. füzetet kaptuk egyszerre. Amabban véget ér a második kötet, mely külön is kapható s kezdődik a harmadik kötet a *Szép Miklósról* szóló mesével. Egy füzet ára 25 kr. egy-egy köteté 3 frt pompás diszkötésben. Megrendelhető az Athenaeumnál.

Idegen költők albuma. Radó Antal jeles fordításban összegyűjtötte a külföldi költők szebb költeményeit s azokat a Wodianer cég *nem ugyan most* adta ki, mert az 1891. karácsonyi könyvpiacznak voltak újdonságai, hanem mivel előfizetőink egyike egy oly munka ajánlására kért fel bennünket, melyben több idegen költő verse van összegyűjtve, megemlítjük, mivel jobbat e gyűjteménnyel nem ajánlhatunk. Vagy 60 költőtől van benne fordítás, köztük van Baumbach, Burns, Byron, Coppée, Heine, Viktor Hugo, Leopardi, Lenau, Longfellow, Muscat, Rückert, Tennyson, stb. A díszes kiállítású könyv ára 3 frt.

A középiskolai Mathem. Lapok. Arany Dániel tanártársunk szerkesztésében megjelenő eme hasznos és tanulságos ifjúsági közlönyből megkaptuk a januári számot, a melyben a régebben feladott példákna a tanu-

lók által való megfejtései vannak közölve. Ezekből meggyőződünk, hogy az ifjúság eme száraznak hirdetett tudományért is lelkesül, s nem halt ki ifjúságunkból a tanulási vágy, s van érzéke a neki való dolgok pártolásához. A lap ára egész évre 2 frt s megjelenik havonként Győrött.

Hazafias könyvtár, szerkeszti Gaál Mózes főgimnáziumi tanár. A 17. szám alatt *A hős varga* című elbeszélést olvassuk Solymossy Sándortól, ki Buda történetéből Izabella királyné idejéből mond el kedves kis történetet. A 18. szám a *Pribék László* című elbeszélést Bánfi Jánostól, mely Losonczy Istvának a temesvári hősnék környezetében játszik s a hősnék halálához szolgáltat egy érdekes epizód adatot. A kiváló gonddal megírt elbeszélések mindenikének ára 25 kr. Minden kötet 6 képpel van diszitve. Megrendelhetők lapunk kiadóhivatala útján vagy a hazafias Stampfel cégénél Pozsonyban.

Az érettségi feladatok az 1893/4-iki iskolai évben.

3. Aradi m. k. áll. főreáliskola.

Magyar nyelv. 1. Az elektromos áram hatásai és ezeknek gyakorlati alkalmazása 2. Az osztrák örököségi és hét éves háboru európai fontossága. 3. A magyar dráma eredete és fejlődése napjainkig.

Német nyelv. 1. Wie du säest, so wirst du ernten. (Szabad dolgozat.) 2. Hannibal és Scipio találkozása a zámái ütközet előtt. (Fordítás.)

Francia nyelv. A hazaszeretet. (Fordítás.)

Matematika. a) *Algebra.* Átlátszó anyagok oly, optikai sűrűségek szerint következő párhuzamos rétegekben vannak egymásra halmozva, melyeknek két-két szomszédos réteg közötti relatív törés mutatója állandóan = 0.9 értékkel bír. Ha az 1 és 2 réteg határfelületére $\alpha_1 = 60^\circ$ -nyi szög alatt esik egy fénysugár, hányadik rétegbe kell helyeznünk a szemet, hogy ez a fényforrást $\alpha_2 = 10^\circ$ szög alatt lássa? — b) *Geometria.* Valamely rugalmas golyót egy vízszintesen fekvő, ugyancsak abszolút rugalmas lap fölött $m = 10$ m. magasságban $\alpha = 30^\circ$ elevatio szög alatt emelkedő $l = 4$ m. hosszú lejtőn gurítunk végig. A lejtőt elhagyva a test leesik a horizontalison, fekvő rugalmas lapra s onnan visszapattan, meg újra ráesik. Mely pontokban fogja a leeső test a verticalis lapot első és másodizben találni?

4. A bajai kath. főgymn.

Magyar nyelv. 1. A nemzeti irodalmak czélja és a magyar klasszikusok. 2. Hogyan növekedik nálunk a nemzeti kérdés fenyegetővé? (Tört. értekezés.) 3. A föld légkörének a természetben való szerepe. (Term. tud. ért.)

Latin nyelv. Ha megrovandók azok, kik valamit elhallgatnak, mit kell azokról tartani, kik hazugsághoz folyamodnak? Cie. Off. III. 14. 58. 59. Latinból magyarra fordítás.

Német nyelv. A beszéd jellemzi az embert. Beely F. után fordítás magyarból németre.

Görög nyelv. Xenophon beszéde ama gyanúsítás ellen, mintha a Phasishoz akarna visszamenni és ott gymmatot alapítani. Xen. Anab. V. 7. 5—7, 9—11. Fordítás görögből magyarra.

Mennyiségtan. Valaki fizetéséből 10 éven át évenként 104 forintot takarít, azután 20 éven át évenként 260 frtot takarít meg és helyez el $4\frac{1}{2}\%$ -os kamatos kamatra. Mennyi pénze lesz a 30-ik év végén? — Valamely egyenes kup oldala 5109 m. alapjának kerülete 14.963 m. Mekkora szöveget zár be a kup oldala a tengelyivel? Mekkora a kup köbthalmja és felülete?

(Folytatjuk.)

GONDOLATOK.

Bármilyen mélyre sülyedjen is az emberiség, nem kell kétségbeesni, a jót és szép után való vágy soha sem vész el! S bármily magasra emelkedjék is, nem kell elbizakodni, gyarló marad az még az istenség szomszéd-ságában is.

A ki tudja, hogy a munka és küzdelem neki használ, az nem maradhat műveletlen s a ki érzi, hogy az ő igaz érdeke embertársainak is javára van, nem lehet rossz ember.

Sokban hasonlít a szív a pusztához, de abban is, hogy akkor vannak szép délibábjai, ha ég.

A képmutatás részvét könyvei olyanok, mint az ólmos eső: ráfagynak arra, amire hullanak: fagyasztnak a helyett, hogy vigasztalnának bánatunkban.

A férfi legtöbbször elvágja, vagy eltépi a esomót, mert van hozzá ereje, — a nő megoldja mert van hozzá türelme.

Az élet nyitott könyv: írjuk, de nem nem olvassuk. A mi a szívbe befészkel magát, az ott hamvad el.

Mosdósy Imre.

FELADATOK

1. Az I., II. oszt. tanulók fejezzék ki más szavakkal a következő mondatokat. Távol van az a boldogságtól, a ki nincs megelégedve. Akkor dicséred a napot, mikor már lealkonyodott. Az alföldi rónaságon a délibáb játszik, mely roppant messze ellátszik az utazó előtt. Ösvény vezet át a szántóföldön. A ki az egész napot

tétlenségben tölti: az nem érdemli meg azt, a mit meg-
eszik. Párját veszett golya áll egyedül a magányos
pusztában.

2. A III., IV. oszt. tanulók dolgozzák fel e leírást:
A falu télen. Főbb pontok: A falu kicsiny, apró vis-
kókkal van tele, csak a templom tornya látszik mesz-
szíre. A házak s az utak hóval vannak belepve, a tem-
plomhoz is, melynek dombját nyáron szép pázsit fedi,
alig lehet hozzá férni. Az emberek, a kik nyáron a kis
harang hívó szavára templomba siettek, azután pedig
dolog után láttak, most otthon ülnek, soknak alig akad
dolga s csak abból él, a mit nyáron át gyűjtött. A ki
kissé ügyesebb, valami kézi munkát végez, az asszonyok
szőnek, fonnak, varrnak. Vasárnaponként szorgalmasan
járnak templomba, a hova nehéz utat csinálni. Van is
mulatságos jelenet elég. A nők elcsúsznak, elesnek, a
legények nevetnek rajtuk. A pajkosabbak hóval dobá-
lózhatnak. A fiúk csuszálnak s patkójuk éles vonalat
karczol a jégbe. A szolidabbak szánkóznak le a domb-
ról a völgybe s van multság, ha valamelyik szánkó
félhorul. De hamar besötétedik, meggyújtják a pislogó
méceset, az asztalt körül ülnek, tollat foszt az egész ház-
nép. Közbe édes mese-mondás járja. Korán térnek
nyugalomra, de nem kelnek korán, mert sötét van s a
világító drága. Az amúgy is rövid nap mindemellett
hosszú nekik, mert szobára vannak kárhoztatva. Hiába,
az ő életük csak a szabad természet!

3. A felsőbb osztályú tanulók fejtsék meg e tételt:
**Alkalmas volt-e arra az a kor, melyben br.
Eötvös József ifjúságát töltötte, hogy Eötvös
kiváló regényíróvá legyen?** Főbb pontok: Eötvös
származása, neveltetése, ifjúsága. Utazásai. Kik voltak
előzői a regényirodalom terén? Jósika regényeinek tár-
gya s iránya. Kemény Zsigmond. Politikai viszonyok a
XIX. század elején nem csak hazánkban, hanem kül-
földön, főleg Francia-, Angol- s Németországban. Mi
jellemezi első regényeit? Magas idealizmusa és nemesen
érező szívének emóciója. Őt az egész emberiség nyomora
hatja meg, — érezni tud az összes szenvedőkkel.
A Karthausiban, Nővérekben, Magyarország 1514-ben,
A falu jegyzőjében nem a boldogok örömét, hanem a
sírók fájdalmát festi, az elnyomottat védelmezi, az üldö-
zöttet oltalmazza. Első fellépésének hatása. A Karthausi
alapészmeje, tendenciája. Miért választotta első regénye
tárgyul egy francia ifjú élettörténetét? Meg lehetett
volna-e írni a Karthausit magyar viszonyokra alkalmazva, s ha nem, mi ennek az oka? Mért hat reánk,
magyarokra is a Karthausi?

Megfejtési határidő 1895. febr. 28. A legjobb dol-
gozatok íróinak értékes könyvet tűzünk ki jutalmul.

A 21. számban közölt feladatokat kidolgozták:
Austerweil Géza, Soós Zoltán, Breiner Pál, Farkas
Andor, Darvay Zoltán, Altstädter Ottó, Mosdósy Andor.
A jutalmat, Vaszary Kolos Tört. életrajzok cz. diszkö-
tési könyvet **Mosdósy Andor** a temesvári főgymn.
7. oszt. tanulója nyerte el, ki valóban dicsérettel és
szépen dolgozott.

VEGYESEK.

Deákok jégpályája. H.-M.-Vásárhelyről
írják lapunknak, hogy az állami főgymnasium
igazgatósága fölkérte a városi tanácsot, hogy a
főgymnasiumi tanuló ifjúság számára az inté-
zeti torna-udvarnak koresolya pályára való alakításhoz a városi tüzoltókat szivattyúval és

vizhordó edényekkel ellátva rendelje ki s boeassa
a tornatanár rendelkezése alá, egyszersmind
intézkedést kért arra nézve, hogy a koresolya-
pálya későbbi nagy mérvű javításához s meg-
locsolásához a tüzoltók a koresolyázási idő alatt
felhasználhatók legyenek. Ugy halljuk, hogy a
terv végrehajtásával megbízott **Nagy Sándor**
főkapitány azonnal hozzá is fogott az intézke-
déshez, úgy, hogy mire e sorok napvilágot
látnak, a hódmező-vásárhelyi diákok már vígan
koresolyáznak az iskola udvarán.

**A Tanulók Lapja az árvák karácso-
nyán.** A vas megyei árvaház karácsonyi ünne-
pélyén, mint értesülünk, a Tanulók Lapja mult
évi decz. 15-iki számában közölt Zichy Géza
«Az anya karácsonyfája» című szép költemé-
nyét Pál Róza növendék a jelenlevők osztatlan
tetszése mellett adta elő. Örülünk, hogy lapunk
közleményei ilyen elismerésben részesülnek s
kivánatos volna, vajha a «Tanulók Lapja» más-
hol is ilyen méltánylásra találna.

Önképzőköri gyűlés. A budapesti ref.
főgymnasium ifj. önképzőköre f. hó 5-én tar-
totta 9-ik gyűlését, melynek nagy részét a kör
magánügyeinek tárgyalása töltötte el. Ezután
Csiky ifj. elnök meleg szavakban emlékezett
meg a napokban elhunyt szeretett tanárunkról,
Somogyi Rudolfról. E megemlékezés után, melyet
a kör állva hallgatott meg, Schier (VII) szavalt
Tomba «Uj Simeon»-ját, mely szaválás után
a II. fokozatra érdemesített. Ezután Richter
(VIII) bírálatának alapján a «dicséretes» érdem-
fokot adta meg a kör egy «Alkonyatkor» című
érezésteljes kis dalnak, melynek szerzője álnév
alá rejtőzött.

N. F.

Tanulók hangversenye. A budapesti ref.
főgymnasium ifjúsága f. é. február 23-án az
ifj. segélyegyesület javára hangversenyt rendez.
E czélból a rendezők **Szalay Károly** tanár ur
elnöke alatt f. hó 5-én gyűlést tartottak,
melyen a hangverseny programját állapították
meg. A hangverseny kilenez számát zongora-
czimbalom- és hegedűjáték és két szavaltat
tölti ki.

Irodalmi felolvasások. Marusák Pál, a
soproni felsőbb leányiskola derék igazgatója,
mint értesülünk, kéthetenként irodalmi órákat
tart a felsőbb leányiskolát elvégzett volt növén-
dekei számára s így tartja fenn továbbra is
a köteleket a volt tanulók és az iskola között.
A fő azonban az, hogy ily módon folyton neveli,

ápolja Sopron fiatal hölgyeiben az irodalom s
főleg a magyar irodalom iránt való érdeklődést,
gyengéd szeretetet. Az irodalmi órákon maguk
a hölgyek olvasnak, Marusák igazgató csak
magyarzatokkal kíséri az olvasmányokat, me-
lyeknek tárgyát a világirodalom remekeiből,
leginkább pedig a magyar irodalomból veszik.
Ritka tapintattal választják meg a sok szépből
a legszebbet, az igazán szépet. Kivánatos volna,
ha ezek az irodalmi órák minél nagyobb számu
hallgatóság előtt folynának le, mert meg-
mérhetetlen jelentőségű hivatást teljesítenek
Sopron társadalmának magyarosítása, művelő-
dése terén.

Halálozás. Elhunytak: **Csikós László** tanuló
11 éves korában Veszprémben. **Bosnyák István**
budapesti főgymnasiumi 6. oszt. tanuló Bezdán-
ban január 2-án. Tehetséges ifju volt, kiblen
írói hajlamok is jelentkeztek. — **Lokody Béla**
gymn. tanuló 18 éves korában Marosvásár-
helyen.

Petőfi „János vitéze“ megzenésítve.
Egyik nagy-váradi lapban olvassuk, hogy Dankó
Pista, ki már több dalt is szerzett, a Molnár
György tragikus színész által dramatizált Petőfi
«János vitéz»-ét megzenésítette. A darab e hét
folyamán kerül előadásra N.-Váradon.

Jégvirág. A sárga téli nap mélyen alant
áll északkeleten. Élesen vágunk ki a csupasz
ágak az ég kékes fehérségéből és a törzsek
között csillog a jég. Mily csodálatos egy nap
dermesztő nyugalomával és hideg színével! Jeges
nyugalma a kedélynek.

Tiszta és ragyogó minden gondolat, mint a
tükör és az álmok ragyogó fehérek, mintha a
téli hó hidegét rálehelte volna.

Ez a visszaemlékezések órája. Ily órákban
olyannak látszik az élet, mint a száraz pókháló,
mely az újból felszántott tavaszi földön a nap-
tól felragyog: egy szintelen semmi, mely porrá
lesz, mint a szeptemberi éjszakák holdvilágos
órái, vagy novemberi esték a kandalló tüze előtt,
mikor a gondolatok eiszunyadtak és elhaltak a
visszaemlékezések hangjai mellett és csöndes
bánat nehezedett a kedélyre; a fájdalom és a
boldogság órái, a lázas öröm, a keserű panasz
ez a tarka láncolata az óráknak, melyek
körülöttünk szállingóznak, egy sóhajtás és rögtön
szétoszlanak.

És az ég elhomályosul és a fagy erősebb és jégvirágok képződnek az ablakon... Letöröllek, kékjeges téli rózsza, mely az ablaktáblán kuszol!

Gyöngéd, száraz ereidből nem jön a vér és nincs élet kelyhedben. Te jégvirág, mint a jég oly kék és oly fehér, mint a hó! Letéplek!... Te szép alakja a semminek!... Jégvirág!...

Figyelmeztetés. Mult évi előfizetőinket mihez tartás végett értesítjük, hogy, mivel a Tanulók Lapja *hetilappá* lett, előfizetési ára is több s hogy a beküldött régi előfizetési pénzekhez legyenek szivesek beküldeni a kiadóhivatalba azt az összeget, a mely a már beküldött pénzzel a mostani előfizetési árat kiteszi. Tehát a ki az eddigi előfizetési ár fejében negyedévre 60 krt küldött, annak még 40 krt kell hozzápótolnia, hogy előfizetése márczius végéig tartson. Minden előfizetési pénz, vagy a lap szétküldésére vonatkozó fölszólalás, lakásváltoztatás stb. a «Kosmos» müintézethez, a Tanulók Lapja kiadóhivatalába (Aradi-utca 8. sz.) küldendő. Együttal a kiadóhivatal vezetősége kéri az előfizetőket, hogy *lakásuknak olyan pontos címét küldjék be, hogy a lap kézbesíthető legyen*, hogy a nyomtatott czímszalagon ne legyenek kénytelenek utólag változtatni.

Szerkesztői üzenetek.

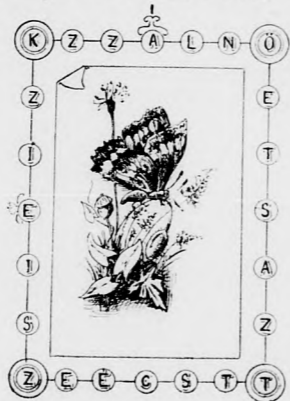
Stanek Béla N.-Szében. Köszönjük szives fáradozását. Nem kaphatnánk valamit lapunk számára? **Dr. Boros G. N.-Szében.** Levelet és dolgozatokat megkaptuk. Üdvözlét. **Lasz S. Győr.** Igéretedet köszönettel fogadom, talán ott is lehetne valamit tenni? **Szinyai Elek. N.-Bánya.** Levelet írok s abban az említett kollega kérdésére is szivesen válaszolok. Köszönjük az ígért megrendelést. Ha minden ifjusági könyvtár 4 példányt rendel a T. L.-ből, mint a nagy-bányai, akkor biztosítva van a lapnak szélesebb körben leendő elterjedése. Üdvözlét. Az éppen most érkezett dolgozat a jövő számban jön. **Póra F. igazgató** Bpest. Minden rendben van. Üdvözlét. **Régi előfizetőinknek.** Minden reklamálást tessék a kiadóhivatalba (VI. Aradi-u. 8. sz.) küldeni és nem a szerkesztőségbe, mivel a két helyiség egymástól távol lévén, a szerkesztőségbe küldött reklamációk nem nyerhetnének azonnal elintéztet. **Tanártársainkat** kérjük, legyenek szivesek becses dolgozataikkal a T. L.-t fölkeresni s a lapot tanítványainknak ajánlani. Érezzük, hogy hivatásunknak csak kollegáink szives pártfogása mellett tudunk igazán megfelelni. **Pellérdi J.** Bpest. Azt írja, hogy a 4. osztályba jár s szeretné, ha magán olvasmányának néhány könyvet ajánlanék. Szerintem minden 4. osztályú középiskolai tanulóknak a következőket kellene elolvasnia: Toldit, Toldi estjét Aranytól, János vitét Petőfőtől, Botondot Czuczortól, Ludas Matyit Fazekas A-tól, Lamb-Mihályi: Schakspere meséket; Szász K. Odysseát; Szilasi-féle Plutarchost. Ha máshol nem tudná megszerezni, nézen utánuk az ifjusági könyvtárban. **Iker J.** Szehely. A lapunkban közölt önképzőkori jelentésért a honoráriumot elküldöttük. — **Berkovics M.** Tata. 1.

Brutus utóda P. Valerius volt; 2. február elején; 3. kérdezze meg a kiadóhivaltól; 4. Lehet kis skatulyában; 5. T. D.-nak a czíme ki volt téve, írjon egyenesen neki. Olyan esetben nincs értelme a nyilvános levelezésnek. Jókívánatait köszönjük. **Weismann Arthur.** Bpest. Az előfizetőről a kiadóhivatal vezet jegyzéket, tessék oda fordulni. Különben ha elolvassa az új évfolyam első számának 22. lapján lévő figyelmeztetésünket, abban megtalálja a választ. Ha szerét tehetjük, irunk a camera obscuráról és a laterna magicáról. **Wisinger Fr. R.** Szombat. Példányokért a kiadóhivatalhoz tessék fordulni. Cikkét már olvastuk egyik vidéki lapban. **Kaltenecker K.** Szombathely. Bárki beküldheti, a ki előbb jön, azét közöljük. Közleményeket megrendelni nem lehet. **Bródy A.** Homonna. Kérésével forduljon a kiadóhivatalhoz. **R. F.** Bpest. Beküldött tudósítása eltévedt. Ha megtaláljuk a jövő számban jön. **Schramkó L.** Rimaszombat. Lapunk zárta után érkezett s így csak a jövő számban jöhet. **Gerevich E.** Zombor. Igen szivesen, csak tessék beküldeni. **S. L. Pápa.** A szerkesztőségbe. **Hetey A. N.-Károly.** Lehet. **Munkácsy E.** Trencsén. Füzve 2 frt., díszkötésben 2 frt 50. A pénzt a szerkesztő nevére czimezve küldje. **Sziklay J.** Olyan dologra nem vállalkozunk. Hogy kívánhatja maga a kiadóhivaltól, hogy a lapját Sz. J. könyvtára czímen küldjék. Igazán szeretném tudni, hogy egy 4. gymnazista «könyvtára» hány kötetből áll! Omne quod est nimium. vertiture in vitium. **Szigeti V.** Bpest. 1) Lehet. 2) Leg-alább is 5: 3) Lehet de csak a jókat adjuk ki. **Lapunk tudósítóit** figyelmeztetjük, hogy a lap lezárása kedden este történik, tehát a legközelebbi számba mindig csak az jöhet bele, amit keddig beküldenek; a később érkező dolgok a következő számba maradnak, csak a szerk. üzenetek rovata áll nyitva péntek reggelig.

Kiadóhivatali üzenetek.

Előfizetőinknek elnézését kérjük az első szám késése miatt. Mivel a Tanulók Lapja átvétele csak december utolsó napjaiban történt, lehetetlen volt a felhalmozódott teendők miatt a lapot előbb expedálni. Ezután nem fog előfordulni semmi késés. Azokat, akik nem kapták meg lapjukat, kérjük, hogy a kiadóhivatalban (VI. Aradi-u. 8.) azonnal reklamálják meg. Együttal a régi előfizetőket kérjük, hogy előfizetési pénzüket legyenek szivesek az új előfizetési díjra kiegyenlíteni.

KÉPTALÁNY.

Megfejtését a megfejtők neveivel együtt a 4. számban közöljük. A megfejtők között értékes könyvet sorso-lunk ki.

«Kosmos» müintézet nyomása, Budapest, VI., Aradi-utca 8.

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:		SZERKESZTI:		SZERKESZTŐSÉG:	
Egész évre	4 frt.	Dr. RUPP KORNÉL		Budapest, IX., Lónyai-utca 9.	
Fél évre	2 frt.	főgymnasiumi tanár.		KIADÓHIVATAL:	
Negyed évre	1 frt.			Budapest, VI., Aradi-utca 8. sz.	
Megjelenik minden vasárnap.		Kiadja a „Kosmos” müintézet, kő- és könyvnyomda részvenytársaság.		HIRDETÉSEK felvételnek és jutányosan számíttatnak.	

WLASSICH GYULA

az új vallás- és közoktatásügyi miniszter.

Lapunk első számában Eötvös Lóránd bárót mutattuk be közoktatásügyi miniszter gyanánt. Azóta a politikai változások folytán a kitünő Eötvös Lóránd báró elhagyta a miniszteriumot s helyét a magyar közélet és tudomány egy másik kitünő alakja Wlassich Gyula dr. foglalta el. Wlassich Gyula is a tanári katedrálról lépett új állásába. A tanítás ügyét szolgálva munkálkodott hosszabb időn át, miután már számos éven át az igazságügyi miniszteriumban viselt előkelő állást.

A magyar közoktatásügy új hivatott vezetőjétől igen sokat remélhet s ismervén Wlassich Gyula dr. eddigi nagy-sikerü pályáját, az ő nagy tehetségét és széleskörü tudását, őszinte bizodalommal tekinthetünk a magyar közoktatásügy jövője elé.

Wlassich Gyula dr., új vallás és közoktatásügyi miniszter életrajzát a következőkben vázoljuk.

Wlassich Gyula, az új kultuszminiszter

1852-ben született Zala-Egerszegben és miután megkapta az ügyvédi diplomát és időközben fogalmazóskodott az igazságügyminiszteriumban, 1882-ben komáromi alügyész lett. Később a fővárosba jött föl alügyésznek, majd az igazságügyminiszteriumban lett titkár. 1886-ban, mikor főügyészi helyettesnek nevezték ki Kozma Sándor főügyész mellé, kedvenc studiumával, a büntetőjoggal kezdett foglalkozni. 1890-ben az egyetem büntetőjogi tanszékére nevezte ki az akkori közoktatásügyi miniszter. A jogtudományok mellett ettől az időtől fogva a politika is vonzotta. A legutolsó általános választásnál, 1892-ben Nagykanizsán lépett föl szabadelvü párti program-

mal, de a függetlenségi Hévízy Jánossal szemben kisebbségben maradt. Mikor azután Királyi Pál meghalt, Wlassich a csáktornyai kerületben lépett föl, a hol meg is választották.